

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU3-1006 H - bachelor

Predefinert informasjon

Startdato:	02-01-2020 12:00	Termin:	2019 HØST
Sluttdato:	07-01-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 BLU3-1006 1 BO 2019 HØST		
Intern sensor:	Sigrid Bøyum		

Deltaker

Navn: Håvard Fotland Sæbø
Kandidatnr.: 223
HVL-id: 573972@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: Enmannsgruppe
Gruppenummer: 29
Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Mobbing – Barnehagelærerens ansvar

Bullying - The responsibility of the
kindergarten teacher

Kandidatnummer 223

Håvard Fotland Sæbø

Høgskulen på Vestlandet avdeling Sogndal

Barnehagelærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning, kultur og idrett

Sigrid Bøyum – Veileder

07.01.2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Innhold

1.0 Min bacheloroppgave	3
1.1 Innledning.....	3
1.2 Valg av tema.....	3
1.3 Problemstilling	3
1.4 Oppgavens disposisjon	3
2.0 Teori	4
2.1 Mobbing	4
2.2 Sosial kompetanse	6
2.3 Foreldre samarbeid	7
2.4 Forebyggende tiltak	8
3.0 Metode.....	9
3.1 Valg av metode.....	10
3.2 Valg av intervjupersoner	10
3.3 Validitet og Reliabilitet	11
3.4 Gjennomføring og etterarbeid av intervju	11
4.0 Empiri / Resultat- og funn.....	12
4.1 Hva legger barnehagelærere i begrepet mobbing?	12
4.2 Sosial kompetanse	13
4.3 Foreldresamarbeid	14
4.4 Forebyggende tiltak	15
5.0 Drøfting	16
5.1 Barnehagelærerens forståelse av begrepet mobbing	16
5.2 Sosial kompetanse	17
5.3 Foreldre samarbeid	18
5.4 Forebyggende tiltak	19
6.0 Avslutning	20
Litteraturliste	22
Vedlegg	23

1.0 Min bacheloroppgave

1.1 Innledning

I Rammeplanen (2017) står det følgende under kapittel *Livsmestring og helse* at barnehagen skal: «(...) forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette» (s. 13). Dette sitatet forklarer at en barnehagelærer skal ha innsikt i hva mobbing er og hvordan man kan forebygge dette i barnehagen.

1.2 Valg av tema

Mobbing er et tema som stadig dukker opp i media og man hører mye om mobbing i skolen og hvor skadelig det er. Jeg har undret meg over hvordan barnehagen tenker på begrepet mobbing og hvordan det forekommer i barnehagen. Jeg lurer også på hvordan barnehagen arbeider forebyggende mot mobbing. Underveis i studiet mitt som barnehagelærer har ikke mobbing vært et tema, men det har blitt nevnt at det kan forekomme. Nå som jeg nærmer meg ferdig utdannet valgte jeg derfor å gjøre et dypdykk i dette temaet for å skaffe meg mer kunnskap om mobbing og hvordan jeg som barnehagelærer kan forebygge mobbing.

1.3 Problemstilling

Min problemstilling er følgende:

«Hva er mobbing og hvordan kan man jobbe for å forebygge dette i barnehagen?».

Jeg ønsker å finne ut av hvordan mobbing foregår i barnehagen og hva barnehagelærere både gjør og kan gjøre for å forebygge mobbingen. Jeg har valgt å intervju barnehagelærere om temaet mobbing for å få rede på hva de legger i begrepet mobbing og hvordan de driver forebyggende arbeid mot mobbing for å redusere slik atferd.

1.4 Oppgavens disposisjon

Jeg har valgt å klargjøre min problemstilling gjennom relevant teori om ulike oppfatninger om hva mobbing er, sosial kompetanse, foreldresamarbeid og konkrete tiltak og aktiviteter en barnehage kan iverksette.

2.0 Teori

I starten av denne delen skal jeg definere ordet mobbing. Baktanken min med å gjøre dette er å gi leseren en forståelse av hva begrepet innebærer, men også fordi det er sentralt for min oppgave og analyse å vite noe om innholdet i begrepet, slik forskere definerer det. Videre skal jeg ta for meg sentrale temaer som ulike former for mobbing, sosial kompetanse, foreldresamarbeid og forebyggende tiltak en barnehage kan gjøre.

2.1 Mobbing

Innledningsvis nevnte jeg at mobbing skal arbeides med i barnehagen. Både et forhindre og forebyggende arbeid. Men hva er mobbing og hvordan kan man identifisere det? Det skal jeg svare på her.

I boken til Pettersen (1997) trekker han frem Dan Olweus sin definisjon av mobbing. Han er også en av Norges fremste mobbeforsker:

«En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. (...) Det er en negativ handling når noen med hensikt påfører eller prøver å påføre, en annen person skade eller ubehag.» (Olweus, 1992, s. 17).

Olweus sin definisjon bruker negative handlinger, mens Roland sin definisjon på mobbing fremhever og tydeliggjør voldsaspektet, den lyder slik «Mobbing er langvarig vold, psykisk og/eller fysisk, rettet mot et offer og utført av enkeltpersoner eller grupper» (Midtsand, Monstad, & Søbstad, 2004, s. 17). Videre presenterer de to andre definisjoner for å få en bredere forståelse av hva mobbing innebærer, de ser slik ut: Nr. 1. «Ordet mobbing bør i sin fulle betydning omfatte termer som ufrihet, undertrykking, tvang, vold, skadefryd og forakt. Den som mobber handler kriminelt (Eva Larsson 2001:31)» (Midtsand, Monstad, & Søbstad, 2004, s. 17). Nr. 2. «Negative handlinger som over tid utføres gjentatte ganger av en eller flere personer og er rettet mot en person som har vanskelig for å forsvare seg mot disse handlingene» (Midtsand et al., 2004, s. 17). Eva Larsson har kommet på en ny definisjon, men presiserer og viktigjør begrepet som bør være med i en aktuell definisjon. Ser man disse definisjonen opp mot hverandre kan man trekke frem fire kriterier som er knyttet til mobbing: «1. Et offer opplever negative handlinger fra andre. 2. Handlingene kan komme fra både enkeltpersoner, men også fra en gruppe. 3. Handlingene gjentas over en viss tid. 4. Offeret

opplever seg underlegen og har vansker med å forsvare seg.» (Midtsand et al., 2004, s. 19). Det er altså flere definisjoner på mobbing og de vektlegger ulike ord og forklaringer. Derfor føler jeg det er viktig å presentere dem, men også trekke likheter mellom dem for at man skal vite hva begrepet mobbing representerer, alik at man kan oppgjøre sin egen mening og forståelse. Deretter kan man drive et forebyggende arbeid i barnehagen med den informasjonen man innehar.

Idsøe & Roland (2017) stiller seg tvilende til Olweus (1992) sin definisjon av mobbing, siden den er rettet mot skolebarn og ikke førskolebarn, og hvorvidt den er aktuell i en barnehage. Mye av tvilen ligger på hensikten / intensjonen av mobberen til mobbeofferet. Mange mener at små barn ikke har en intensjon av å undertrykke andre. Idsøe & Roland velger heller å snakke om «mobbeatferd» enn konkret mobbing når det gjelder barnehage. De tar utgangspunkt i en modifisert variasjon av Olweus sin mobbedefinisjon:

«Mobbing er en form for emosjonelt eller fysisk overgrep med tre karakteristika: • *Intensjon*: Den som mobber, har intensjon om å skade. • *Gjentagelse*: En mobber plager gjerne det samme offeret gjentatte ganger. • *Ubalanse i styrkeforholdet*: Den som mobber, velger gjerne ofre som han/hun opplever som svakere, enten fysisk, sosialt eller psykisk» (Idsøe & Roland, 2017, s. 17)

Videre forklarer de at små barn har uregulerte sosiale evner og dermed ikke vet den riktige måten å handle sosialt på. Dermed kan de med *intensjon* handle med negative sosiale ferdigheter for å få oppmerksomhet. Pettersen (1997) argumenter for at barn kan mobbe, selv om de ikke forstår den langsiktige konsekvensen av sine handlinger. Han mener det samme som Idsøe & Roland (2017) at små barn forstår den umiddelbare reaksjonen til andre barn ved å utføre negative handlinger, som for eksempel å lekeslåss, slik at de får oppmerksomhet (s. 27 – 30). Barn finner også fort ut av hvem som reagerer på disse negative handlingene og forsterker dermed inntrykket av disse handlingene. Dermed kan de velge samme offer flere ganger, over tid, selv om de er jevnaldrende. Barn i barnehagen opplever også mobbing i et mindre tidsrom enn det skolebarn gjør. Der mobbing i skolen kan være snakk om flere år, så er det i en barnehage snakk om en uke eller måned. De mener videre at det ikke er så viktig å henge seg opp i de ulike definisjonene og hvor vidt det var intensjon eller ikke, eller om det har foregått i lang nok tid til å bli kalt mobbing. Det viktigste er å forhindre «mobbeatferd» slik at det ikke blir et negativt handlingsmønster og at det til slutt blir mobbing over tid (Idsøe & Roland, 2017, ss. 15 - 19)

Et annet viktig poeng er at pedagoger og andre ansatte må være i stand til å skille mellom «vanlig» negativ atferd, også kalt erting, mellom likestilte barn og mobbeatferd. Erting vil være mellom likeverdige parter og ofte morsomt (til det draes for langt), men det kan også være starten til mobbing. Ansatte i barnehagen må observere og tolke om dette var en enkelt negativ hendelse eller om det var en del av et negativt handlingsmønster mot ett eller flere barn (s. 20).

Mobbing kan foregå i tre kategorier. *Fysisk mobbing* er for eksempel dytting, sparring, ta leker med makt fra andre. *Verbal mobbing* foregår som kallenavn, trusler, erting. Du får ikke leke med oss, eller det å kalle en annen for bæsjebleie. *Relasjonell mobbing* er eksempler på ekskludering, utestenging, kommandere andre / bestemme over andre. Typisk eksempel er «du er ikke invitert i min bursdag». Den relasjonelle mobbingen er den som foregår mest i barnehagen (s. 28 – 30).

2.2 Sosial kompetanse

Rammeplanen for barnehagen 2017 sier følgende om sosial kompetanse: «Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter, ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Barnehagen skal altså som virksomhet ta vare på barns sosiale kompetanse, og sørge for at den utvikles til det bedre. Videre sier *Rammeplanen* at barnehagen skal følge opp uheldige samspillsmønstre for å sikre at barn får en god utvikling (s.19).

I boken til Ogden (2015) definerer han sosial kompetanse slik:

«Sosial kompetanse handler om å integrere tanker, følelser og atferd for å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner. Den fører til en realistisk oppfatning av egen kompetanse, sosial mestring på kort og lang sikt, sosial aksept og personlig vennskap.» (s. 228).

Denne definisjonen vektlegger det at barn prøver å skaffe seg venner, men også å dekke sine egne sosiale behov. Den fokuserer også på at barn integrerer følelser, tanker og atferd for å kunne regulere seg selv med tanke på oppmerksomhet, følelser og atferd. Definisjonen omfatter også barnas selvoppfatning, det å føle seg akseptert og respektert (s. 228 – 229).

Sosiale ferdigheter er ferdigheter som uttrykkes både verbalt og non-verbalt, altså muntlig og kroppsspråk. Ogden (2015) tar utgangspunkt i boken til *Gresham og Elliott Social Skills*

Rating System (1990) når han skal forklare de ulike sosiale ferdighetene. De sosiale ferdighetene består av følgende egenskaper: *empati, samarbeid, selvhevdelse, selvkontroll og ansvarlighet* (s. 243 – 244). *Empati* er å forstå, anerkjenne og respektere andre sine følelser og synspunkter. *Samarbeid* handler om å samhandle med andre for å oppnå et felles mål, hjelpe og støtte andre, men også følge regler og beskjeder. *Selvhevdelse* er å utrykke seg om sine meninger, tanker og behov. Dette gjøres for å få oppmerksomhet, respekt og forståelse. *Selvkontroll* betyr å kunne kontrollere sine følelser, oppførsel og fristelser i ulike situasjoner. *Ansvarlighet* er å vise respekt for eiendeler og arbeid, men også å kommunisere med voksne (s. 244 – 248).

Idsøe & Roland (2017) sier at «Barna trenger å lære en rekke sosiale ferdigheter for å utvikle positive vennerelasjoner og forebygge mobbeatferd» (s. 58). Dette kan gjøres ved at de ansatte i barnehagen har samtaler som tar utgangspunkt i de ulike sosiale ferdighetene, at de er rollemodeller og lar barna praktisere og utforske ferdighetene gjennom lek, aktiviteter, rollespill og fortellinger. Dette er med på å forebygge negative handlinger og mobbeatferd, og vil fremme barns utvikling av vennskap (s. 58).

2.3 Foreldre samarbeid

Rammeplan (2017) sier følgende om foreldresamarbeid:

«Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene (...) Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål (...) Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (s. 22).

Dette betyr at barnehagen skal samarbeide med foreldre og være i dialog med foreldre angående temaet mobbing og generelt. Foreldres forståelse av mobbing og deres innspill om hva de tenker om dette er viktige å få med seg.

Idsøe & Roland (2017) poengterer at barnets familiekontekst, altså hvordan det er på hjemmearenaen, er viktig i arbeidet med å forebygge mobbing. Det handler om hvordan foreldre tenker om mobbing, hva de legger i definisjon av begrepet og hvordan dette kan være i praksis (s. 85 – 86). «Foreldre er de viktigste voksne for sine barn, fordi barna er helt avhengig av dem» (Midtsand et al., 2004, s. 85). Med dette utsagnet menes det at begge parter, både foreldre og barnehage, vil ha stor nytte av å dele sine kunnskaper om barnet for å støtte det mest mulig. På denne måten vil barnehagen kunne få et innblikk i barnets

familiekontekst. Dermed er et godt foreldre samarbeid av stor betydning for å forebygge mobbeatferd. Et godt tiltak er å ha mobbing som et aktuelt tema på foreldremøter. Her kan barnehagen ta opp hva de legger i begrepet i mobbing og hvordan de jobber for å forebygge dette. På møtet har foreldre mulighet til å komme med deres synspunkt og oppfatninger på hvordan man skal arbeide med mobbing, og dermed kan man sammen komme til en enighet som tilfredstiller begge parter (Midtsand et al., 2004, s. 85 – 88).

Roland (1997) nevner ulike tiltak foreldre og andre foresatte burde tenke over og utføre i praksis med sine barn, men også blant seg selv som rollemodeller og deres holdninger. I arbeid med barn burde den voksne tenke over at de er forbilder og prøve å være et positivt forbilde. Det er også viktig å vise barna hva omsorg og trygghet er. Ved å ha etablert tillit kan man også regulere atferd, grensesetting, mellom hva som er akseptabelt- og uønsket atferd. Dette er også omsorg ved at foreldre lærer barna hva som er rett og galt. Dette vil påvirke barns atferd med andre barn, og virke forebyggende mot negativ atferd fra barnet (Roland, 1997, ss. 30-34). Lund (2014) forklarer at mange vil kalle dette «god gammeldags folkeskikk». Så lenge foreldrene regulerer barna i hva som er rett og galt på en gjennomtenkt måte, der gode verdier og holdninger kommer til synet og har til hensikt å hjelpe barnet, så er det positivt (s. 32 – 33). Men foreldre må også tenke over hvordan deres holdninger er ovenfor andre. De må være bevisste på at de er rollemodeller for barnet og at deres egne barn lærer av dem. Foreldre bør være støttende og vennlig ovenfor andre og ikke snakke stygt om andre. Det barn ser og hører, praktiserer dem (Roland, 1997, ss. 30-34).

Lund & Helgeland (2018) nevner at forebygging av mobbing bør foregå på to nivå når det gjelder foreldresamarbeid. • «Tema på felles foreldremøter, min en gang per år. Bør inn i årshjul og skal tematiseres med samarbeidutvalget.» • «Samarbeid med foreldre i enkeltsaker, der foreldre eller barnehagen er bekymret for et barns trivsel» (s. 41).

2.4 Forebyggende tiltak

Når det gjelder forebyggende tiltak mot mobbing så snakker Idsøe & Roland (2017) om tiltak på tre ulike nivå. De tar utgangspunkt i boken til Rivara og Menestrel (2016). *Preventing bullying. Trough science, policy and practice*. Tiltakene er på universelle-, selekterte- og indikerte nivå. *Universelle tiltak* er generelle tiltak som er rettet mot alle barn i barnehagen for å redusere mobbing, men også styrke ferdigheter hos barna som motarbeider mobbeatferd. Eksempel i en barnehage vil være der man har iverksatt tiltak med fokus på å fremme sosiale og emosjonelle ferdigheter hos barn. *Selekterte tiltak* handler om å rette fokuset mot de barna

som mobber eller som blir mobbet. Her arbeider man spesifikt med sosiale ferdigheter av ulike slag til den som mobber og den som blir mobbet. *Indikerte tiltak* er når mobbeproblemet har nådd en så stor alvorlighetsgrad der andre instanser som helsevesen er med i samarbeidet og der familiene får hjelp (s. 90).

Pettersen (1997) nevner tre tiltak som virker mot mobbing i barnehagen. Det første vil være å bruke ekstra ressurser på oppmerksomhet og observasjon de stedene, både inne og ute, hvor barn oppholder seg og de voksne normalt ikke er til stede (s. 79 – 82). Lund (2014) skriver også at det å se barn, handler om å se *alle* barn. Hver dag skal alle barn ha blitt møtt og sett av en voksen. Her må barnehagen ha gode rutiner (s. 120).

Det andre eksemplet Pettersen (1997) nevner, er å ha samtale med de som er involvert. Mobberen og mobbeofferet, både samlet og hver for seg. Det siste tiltaket han nevner er bruk av drama og teater. Gjennom drama og teater har barnet mulighet til å kjenne seg igjen i en situasjon, bearbeide tanker og følelser og identifisere seg med ulike rollefigurer som er positive (s. 79 – 82).

Midtsand et al., (2004) nevner også som Idsøe & Roland (2017) viktigheten av å jobbe med barns utvikling av sosiale ferdigheter som empati og selvhevdelse. De forklarer at barnehagelærerens rolle i forebygging av mobbing vil være å hjelpe barnet i å «(...) utvikle en generell positiv oppfatning av seg selv som gruppelem slik at det opptrer empatisk i forhold til andre» (s. 74). Videre nevner de også at personalet bør tydeliggjøre for hverandre hvilke verdier, normer, holdninger og sosiale regler de har seg i mellom. Dette er for å sørge for at barna observerer gode sosiale ferdigheter fra de voksne, siden voksne er rollemodeller for barna. I tillegg bør de ansatte også ha en felless forståelse for hva mobbing er og hvordan det foregår i barnehagen. Videre nevner de også betydningen av å ha strukturerede aktiviteter som barnemøter og drama. I barnemøter er det mulighet for å formulere sosiale regler i lag med barna. Her er det også mulighet for samtaler og fortellinger (s. 65 – 84).

3.0 Metode

I mitt metodekapittel har jeg tatt utgangspunkt i tre moment som Rognsaa (2015) anbefaler at bør være med: «- Hvilken metode som ble valgt. – Hvorfor denne metoden og ikke andre metoder ble valgt. – Kritikk av metoden og avgrensning av undersøkelsen» (Rognsaa, 2015, s. 86). Videre tar jeg med meg noen råd han også nevner: «- Forklar hvorfor du har valgt den

metoden du har brukt. - Forklar metoden så detaljert at andre kan gjøre den samme undersøkelsen som du har gjort» (Rognsaa, 2015, s. 86)

Metode er et redskap vi bruker når man skal undersøke noe. Ved bruk av metode vil man prøve å samle inn informasjon som man er på jakt etter til sin forskning (Dalland, 2017, s. 52). Det er vanlig å skille mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Ved bruk av kvantitativ metode for man tak i informasjon som er målbar. Ved denne metoden undersøker man i bredden etter få opplysninger, men med mange undersøkelsesenheter. Når man bruker kvalitativ metode er man på søk etter mening og opplevelser som ikke er målbart. Her samler man informasjon til motsetning av kvantitativ metode gjennom dybde, altså mange opplysninger og få undersøkelsesenheter (Dalland, 2017, ss. 52-54).

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt å benytte meg av den kvalitative forskningsmetoden intervju for å samle informasjon til min undersøkelse. Jeg ønsker å gå i dybden om min problemstilling. Derfor mener jeg at intervju var mest ideelle metoden for meg, fordi da kan jeg stille spørsmål om fagfolkets egne synspunkter, oppfattelser og erfaringer, også kalt livsverden (Dalland, 2017, s. 64). Det som også er positivt med intervju som metode er at jeg er i direkte kontakt med informanten, noe som gjør at jeg kan redusere sannsynligheten for misforståelse ved at jeg spør på en måte slik at intervjupersonen forstår hva jeg mener, i motsetning til et spørreskjema hvor spørsmål kan misforståes om man ikke har mulighet til å spør om de har oppfattet spørsmålet korrekt (Dalland, 2017, s. 124).

3.2 Valg av intervjupersoner

Jeg bestemte meg for å intervju fagfolk, helst barnehagelærere / pedagogiske ledere og styrere. Jeg anser disse som pålitelige kilder til hvordan en barnehage virksomhet fungerer og at de innehar en del kunnskap om barn. Jeg antar at de også derfor kan svare på min problemstilling ut ifra deres livsverden. Jeg har dermed foretatt et strategisk valg (Dalland, 2017, ss. 74-76).

Jeg fikk tak i fire intervjupersoner. Jeg hadde en styrer og tre barnehagelærere. En av barnehagelærerne var en mann, resten var kvinner. Alle hadde samme utdanningsbakgrunn som førskolelærer / barnehagelærer. Informant 2 og 3 hadde mobbing som tema /

fokusområde i sin årsplan og informant 1 og 4 hadde ikke det. Dette var et bevisst valg av meg for å se om det hadde noen betydning for de svarene jeg får under intervjuet.

Informant 1: Barnehagelærer, 3 års arbeidserfaring, ett år i nåværende barnehage.

Informant 2: Barnehagelærer, 22 års arbeidserfaring, 11 år i nåværende barnehage.

Informant 3: Barnehagelærer, 7 års arbeidserfaring, 5 år i nåværende barnehage.

Informant 4: Styrer, 14 års arbeidserfaring, 12 år som barnehagelærer, 2 som styrer. 14 år i nåværende barnehage.

3.3 Validitet og Reliabilitet

«Validitet står for relevans og gyldighet» (Dalland, 2017, s. 40). Jeg har på forhånd utarbeidet en intervjuguide hvor jeg mener mine spørsmål belyser min problemstilling på en relevant måte, dermed blir mine undersøkelser mer valide (Dalland, 2017, s. 60).

«Reliabilitet betyr pålitelighet, og handler om at målinger må utføres korrekt, og at eventuelle feilmarginer angis» (Dalland, 2017, s. 40). I et intervju vil det fortsatt være mulig å misforstå spørsmålene gjennom utydelig kommunikasjon. (Dalland, 2017, s. 60)

3.4 Gjennomføring og etterarbeid av intervju

Jeg har sendt ut til alle mine intervjupersoner et informasjonsskriv (se Vedlegg informasjonsskriv) hvor det står om anonymitet og taushetsplikt, og at de når som helst kan trekke seg og all data vil bli destruert. Dette er etiske overveielser jeg har tatt i betraktning og informert dem om (Dalland, 2017, ss. 235-242). Intervjuene foregikk i barnehagene til mine informanter. De hadde rom tilgjengelig som var distansert fra selve avdelingen slik at lyd og støy ikke påvirket intervjuet, og det var stoler og et lite bord som vi kunne ta i bruk. Jeg plasserte meg slik at jeg kunne vise med mitt kroppsspråk, enten blick eller å nikke, at jeg forstod hva intervjupersonen prøvde å formidle (Dalland, 2017, s. 82). Etterarbeidet bestod av å gå igjennom alle svarene jeg hadde fått. Noen oversatte jeg til bokmål siden de var på dialekt og da blir det lettere for meg å bearbeide svarene. Dette kan påvirke reliabiliteten, men det var denne avgjørelsen jeg tok. Jeg delte så svarene mine inn i ulike temaer som jeg ville ha med i drøftings delen.

4.0 Empiri / Resultat- og funn

Her skal jeg presentere mine funn fra intervjuene jeg har gjennomført. Jeg presenterer det jeg mener er relevant for å besvare min problemstilling, og deler det opp i temaer som baserer seg på det intervjupersonene har svart (Rognsaa, 2015, s. 90).

4.1 Hva legger barnehagelærere i begrepet mobbing?

Informant 1 hadde ett upresist svar på hva hun la i begrepet mobbing. «*Mobbing kan være så mye*». Hun forklarer at dette kan være erting, utestenging og plaging over tid. Det hun mener er viktig når det gjelder mobbing er ikke hvordan den forekommer, men at den som får negative handlinger mot seg, er den som kan definere at det er mobbing.

Informant 4 er tydelig på at man skal skille mellom erting og mobbing. Hun sier at erting er normalt hos barn og vil forekomme i en hverdag. Hun presiserer videre at når et barn opplever erting over tid vil det bli definert som mobbing. Dette kan foregå gjennom utestenging av lek og negative kommentarer på utseende og klær. Hun mener også at barn mobber mer psykisk enn fysisk.

Informant 2 definerer mobbing slik: «*Jeg legger i ordet mobbing dette her når det skjer gjentatte, negative handlinger mot ett, og samme individ over tid. Det trenger ikke være bare handlinger, men også ord, blikk, kroppsspråk- og holdninger ovenfor andre barn*». Videre forklarer hun at barn mobber gjennom utestenging, blikk og negativt kroppsspråk. Hun forteller også at hun synes det er vanskelig å vite hvor grensen går mellom erting og mobbing. Vi voksne observerer kanskje en hendelse, mens ett barn har kanskje fått flere hendelser mot seg, forteller hun. Hun sier videre at hun ønsker seg større voksentetthet for å kunne observere flere barn oftere og kartlegge systematisk for å finne et mønster på hvem som mobber og hvem som blir mobbet.

Informant 3 forklarer at barn mobber med utestenging, blikk, kommentarer lugging og slåing. Men han stiller seg kritisk til at det foregår over tid. «*Det blir sagt at det er noe som er gjentakende. Slik kan vi ikke tenke på det i en barnehagesetting. Skjer det én gang, så er det mobbing, tenker jeg*». Han forklarer at de voksne i en barnehage ikke må bagatellisere en hendelse der det har vært en mobbehandling. De voksne må ta situasjonen på alvor. Han sier at mange voksne låser seg til at det må foregå mange ganger, over lang tid og at man derfor ikke handler alvorlig nok i en enkelt situasjon som har oppstått. Han sier også at alle ansatte bør bli bevisst på hvordan barnehagen definerer mobbing: «*Jeg tror ikke alle ansatte er like*

bevisst på hva mobbing er og hvordan det foregår. Dette kan være med på å forklare hvorfor mange mener eller ikke tenker at mobbing foregår i barnehagen. Vi må rett og slett bli bevisst på innholdet i begrepet og observere med nye øyne».

4.2 Sosial kompetanse

Informant 1 sier at i hennes barnehage har de hatt som fokus å forbedre barns sosiale kompetanse og deres leke kompetanse. I hennes barnehage har de iverksatt lekegrupper, forteller hun. Gruppene kan bestå av barn som leker med hverandre fra før av, men også barn som ikke vanligvis leker sammen. Dette gjør hun bevisst for å skape nye lekekamerater og nye relasjoner. Hun sier dette er for å forebygge utestenging. Alle voksne på avdelingen er med på disse lekegruppene, og det har vært positiv respons blant personalet fordi man har observert at det er mulig å arbeide med barns sosiale kompetanse og at det skjer positive forandringer.

Informant 4 nevner at de også har lekegrupper der de mikser barn for å leke med andre enn dem de er trygge på. Hun sier at dette er for at barn skal se verdien i å leke med andre og lære at man er forskjellige. Barna vil også lære det å innordne seg andre personer og miljø. Hun sier også at de har samlinger med barna der de tar opp følelser som tema. I hovedsak er det hun selv som har samlingene om følelser, men de andre voksne er med i arbeidet ved å observere, korrigere og følge opp barna i hverdagen.

Informant 2 sier at jobben hennes i barnehagen har handlet om «å få barna våre veldig sosial kompetente». Hun sier dette handler om å arbeide med den empatiske utviklingen, selvkontroll, selvhverdelse, selvregulering og impuls kontroll. Hun vil lære barna å ta vare på seg selv, men også andre i fellesskapet. Hun forklarer at hun har inndeling av lekegrupper blant barna for å styrke deres allerede etablerte relasjoner, men også for å skape nye relasjoner blant barna. Hun sier at de som barnehage har utviklet sin egen handlingsplan mot mobbing der alle ansatte har vært med på å utarbeide den.

Informant 3 sier at i hvert fall han som pedagogisk leder er bevisst på å styrke barns sosiale kompetanse. Han bruker samlinger og lesestunder der han tar for seg bøker som omhandler temaer om samarbeid og hvordan man kan bli enig. Han er også veldig opptatt av at voksne skal hjelpe barn i lek ved å regulere dem og støtte barn når konflikter oppstår. Her må den voksne være nære og tette på barna, sier han.

4.3 Foreldresamarbeid

Informant 1 sier at hun som barnehagelærer vil ta opp mobbing på foreldresamtaler til den/de som mobber og den/de som blir mobbet. Dette gjøres for å inkludere foreldrene i prosessene om å løse problemene som har oppstått og delta i prosessene med arbeidet videre. Hun sier videre at det handler om å ta situasjonene på alvor så tidlig som mulig, slik at man unngår nye situasjoner. Foreldre er viktige å samarbeide med siden de er rollemodeller for barna, sier hun. Informant 4 forteller at de ikke har hatt foreldremøte med mobbing som tema, men at de har hatt foreldresamtaler med de foreldrene det gjelder. Hun forklarer at når hun har innkalt til foreldresamtaler om temaet mobbing så forklarer hun situasjonen som den var, legger ingenting imellom og bruker ordet mobbing bevisst. Hun nevner også at dette er en alvorlig sak og at hun ønsker seg et samarbeid med foreldre slik at det er mulig å ha samme konsekvenser og handlingspraksis ovenfor barnet. Hun forteller at i nærmere fremtid ønsker hun å få til et felles foreldremøte der de kan ta opp temaet mobbing og diskutere dette i lag. Dele meninger og erfaringer med foreldre er viktig, poengterer hun. Hun mener også at foreldre må bli tydeligere på hva som er rett og galt ovenfor sitt barn, foreldre må regulere mer. Hun forteller en historie der hun har observert et barn som blir fysisk utagerende mot sine foreldre, og foreldrene i retur svarer vagt, «sånn må du ikke gjøre». Hun ønsker at enkelte foreldre skal bli tydeligere, for som hun sier videre «det barn får gjøre mot sine foreldre, gjør de mot andre barn også».

Informant 2 forteller at de har hatt foreldremøte der mobbing har vært temaet. Her skulle foreldre snakke sammen og dele erfaringer og meninger. Hun forteller at for noen foreldre var dette et tungt tema å snakke om, og som barnehagelærer følte hun at noen av foreldrene ikke var helt gjennomtenkte / reflektert over hva og hvordan mobbing er i barnehagen. Videre forteller hun at foreldre må tenke over sine handlinger og hvordan de omtaler andre, foreldre er rollemodeller de også. Hun avslutter spørsmålet ved å si følgende: «*Vi kan ikke hjelpe barna aleine, vi må samarbeide*».

Informant 3 forteller at han har tatt opp temaet mobbing med foreldre. Han har hatt foreldremøte hvor de har tatt opp mobbing og hva det kan være og hvordan det forekommer. Målet var å skape en bevisstgjøring hos foreldre, forteller han. Han forteller videre at han formidlet til foreldrene hvordan barnehagen jobber med mobbing og forebygging av dette, og også sosial kompetanse og holdninger. Videre forteller han at foreldre har ganske mye å si med arbeid om mobbing og sier følgende «Men det er holdningene til foreldrene som har mest å si, de er barns største idoler».

4.4 Forebyggende tiltak

Informant 1 forteller at hennes barnehage har iverksatt lekegrupper der de har fokus på at barna skal leke med andre barn de vanligvis ikke leker sammen med. Dette er for å skape nye lekekamerater og relasjoner. De andre ansatte i hennes barnehage er positive til disse lekegruppene for det er mulig å observere en positiv utvikling av barns sosiale kompetanse, forklarer hun.

Informant 4 nevner at de også har lekegrupper der de har fokus på at barn skal forstå verdien i å leke med andre. Men hun nevner også at de har samlinger om følelser hvor de filosoferer med barna «hva er følelser» og at barna skal kunne sette ord på ulike følelser og bli kjent med dem. Hun sier at de også har tatt i bruk litt rollespill der tema er: «hvordan er det for den som ikke får være med i leken?». Målet er å visualisere og skape en forståelse hos barna, forklarer hun.

Informant 2 forteller at hun tar barns utsagn alvorlig. Hun nevner dette eksempelet: «Ingen vil leke med meg». Da har hun initiert en samling med alle barna og tatt opp dette utsagnet og spør barnegruppen: «hva kan vi gjøre?» «Hvordan skal man hjelpe andre inn i lek?». Etter en slik samling observerer hun og resten av personalet hvordan barna handler videre. Hun har observert positive forandringer hvor en barnegruppe har invitert ett barn som står aleine, og at noen barn er blitt flinkere på å spør om å få være med i lek. Hun forteller også at hun har hørt mye godt om bruk av skuespill / dramatisering og bøker, men at dette har hun ikke prøvd helt enda angående mobbing. Det er mulig det blir prøvd ut i nærmeste fremtid, sier hun.

Informant 3 sier at han tar i bruk bøker om mobbing i samlingsstunder med barn. Han initierer også inndelte grupper med barn i lek, men også under måltider, fellesaktiviteter og andre aktiviteter hvor barna er samlet. Dette gjør han bevisst for å styrke allerede etablerte relasjoner, men også skape nye.

Alle informantene nevner at de samarbeider godt med resten av personalet, og prøver så godt de kan å få med seg alle i arbeidet angående mobbing. Alle ansatte skal være informert og oppdatert om hva mobbing er og hvordan de som en barnehage skal arbeidet med dette temaet, forteller informantene.

5.0 Drøfting

I min oppgave har jeg ønsket å finne ut av hva mobbing er i en barnehage og hvordan man kan forebygge dette i barnehagen. Her drøftes mine funn opp mot den teorien jeg har presentert som jeg mener er relevant, for å prøve å svare på problemstillingen.

5.1 Barnehagelærerens forståelse av begrepet mobbing

Alle informantene nevner det som ligger i Olweus (1992) sin definisjon av mobbing, om at det må foregå neagtive handlinger over tid. Informant 3 stiller seg kritisk til at man låser seg til denne oppfatningen av mobbing og forklarer at om det skjer en negativ handling så er det mobbing, mener han. Dette utsagnet kan man se opp mot Idsøe & Roland (2017) sin forklaring av barns opplevelse av tidsrom. Jeg tenker at dette utsagnet er fornuftig, i den forstand at man skal ta enkelt situasjoner på alvor og ikke bagatellisere dem, men jeg mener også at det er viktig å ikke krisemaksimere hver situasjon heller.

Informant 4 poengterer viktigheten av å skille mellom «vanlig» negativ atferd, altså erting, og det som kalles mobbing. Her trekker hun tidsperspektivet om at over lengre tid blir erting til mobbing. Informant 2 er også enig at man må skille mellom erting og mobbing, men hun stiller spørsmål til hvor går grensen? Når blir det mobbing? Dette påpeker også Idsøe & Roland (2017). Jeg tenker at det er lurt å tenke langsiktig og at man vil forhindre «mobbeatferd» som Idsøe & Roland (2017) nevner, selv om jeg også ser kompleksiteten ved å tolke om det er erting eller mobbing. Informant 2 sier at hun ønsker seg større voksentetthet for å kunne observere oftere og kanskje grundigere, noe jeg ser som positivt i forebygge mobbing i barnehagen.

Informant 1 sier at den som får negative handlinger mot seg, er den som kan definere det som at det er mobbing. Jeg forstår dette som at man tar enkelt barnet på alvor og forstår det ut ifra alder og modenhet, og ser hvordan barnet reager på ertingen og jobber deretter for å forebygge «mobbeatferd». Alle informantene er innom de tre kategoriene for mobbing som Idsøe & Roland (2017) forklarer. Den typen som blir nevnt mest er den relasjonelle, med eksemplet utestenging. To av informantene, nr 4. og 3. nevner også fysisk mobbing, men informant 4 presiserer at psykisk mobbing forekommer mer enn fysisk. Dette er også noe Idsøe & Roland (2017) påpeker.

Det virker som om at informantene har en relativt omfattende forståelse av hva mobbing er og hvordan det forekommer i barnehagen. Det de synes er problematisk er når kan man si det er

mobbing? Det må de ta en profesjonell avgjørelse på og det kan ofte være lurt å snakke med de gjeldende barna og ikke minst de andre ansatte og foreldrene. Dette kommer jeg tilbake til senere i teksten.

5.2 Sosial kompetanse

Alle nevner at de på en eller annen måte samler barna til noe felles for å styrke deres sosiale kompetanse. Informant 1, 2 og 4 sier at de har iverksatt lekegrupper blant barna, hvor målet er å styrke allerede etablerte relasjoner, men også å skape nye. Informant 2 påpeker dette med å si at det handler om «å få barna våre veldig sosial kompetente». Hun tar utgangspunkt i Ogdén (2015) sin forklaring på sosiale ferdigheter. Hennes mål er å lære barna til å ta vare på seg selv, men også andre i fellesskapet. Ved å ha et slikt mål er hun med på å skape holdninger og verdier som tar utgangspunkt i de sosiale ferdighetene på en positiv måte. Hun blir en rollemodell for barna, men også de andre ansatte, noe som er minst like viktig når man skal drive forebyggende arbeid.

Informant 4 forteller at hun også har samlinger der hun tar opp temaet følelser. Dette er et bra tiltak for å utvikle en av Ogdéns (2015) sine sosiale ferdigheter, *empati*.

Informant 3 presiserer at han er opptatt av barns sosiale kompetanse. Han bruker samlinger og lesestunder for å utvikle barns sosiale kompetanse og tar for seg ulike sosiale ferdigheter. Dette nevner også Idsøe & Roland (2017) som ypperlige aktiviteter for å forebygge negative handlinger og mobbeatferd. Han er også opptatt av å observere barn i lek for å kunne regulere og støtte dem. Dette er en god holdning til barns lek, fordi da får barna prøvd ut sine sosiale ferdigheter og personalet kan observere om det arbeidet de har investert med lønner seg. Dette påpeker også Idsøe & Roland (2017), det at barn får praktisert og utforsket sine ferdigheter gjennom lek og aktiviteter. Informant 1 sier at hun og hennes medarbeidere er positive til arbeid med sitt arbeid angående sosial kompetanse, fordi de har observert en positiv forandring blant barna.

Foruten informant 2 undrer jeg meg over de andre informantenes kunnskapsinnhold om sosial kompetanse. Det virker som at de har et stort fokus på å skape vennerelasjoner og fokuserer veldig på samarbeid. Det kan virke som at de andre sosiale ferdighetene forsvinner litt i skyggen, foruten informant 4 som nevner at hun arbeider med følelser (*empati*). Er de bevisste på dette eller ikke? Men alt av arbeid rundt sosial kompetanse er bedre enn ingen arbeid med tanke på forebygging av mobbeatferd i barnehagen, og kanskje det skjer positive endringer som informant 1 har opplevd.

5.3 Foreldre samarbeid

Alle informantene nevner at foreldre er rollemodeller for sine egne og andre barn. Alle informantene tydeliggjør hvor viktig det er at foreldre er bevisst det ansvaret de har i rollen av det å være voksen og forelder. Dette står i tråd med hva Roland (1997) påpeker. Informant 3 presiserer dette med å si at foreldrene har mest å si, siden de er barnets største idoler.

Midtsand et al., (2004) påpeker det samme som informant 3 der de sier følgende: «Foreldre er de viktigste voksne for sine barn, fordi barna er helt avhengig av dem». Jeg kan være enig i dette utsagnet, men når det er sagt vil jeg presisere viktigheten av barnehagen og barnehagepersonalet sine verdier og holdninger. Barn tilbringer mange timer av en dag i en barnehage, for ikke å snakke om antall dager i en barnehage i løpet av et år. Informant 2 har et fornuftig utsagn til foreldresamarbeid som lyder slikt: «Vi kan ikke hjelpe barna aleine, vi må samarbeide». Dette er jeg fullstendig enig i.

Informant 4 er som sagt enig i at foreldre er rollemodeller, men hun mener at foreldre må bli tydeligere på hva som er rett og galt ovenfor sitt barn. Hun vil at foreldre skal bli tydeligere i sin regulering av barn. Jeg tolker det som at informant 4 sikter til det Lund (2014) omtaler som «god gammeldags folkeskikk». Barna får for mye spillerom og muligheter til diskutering og medvirkning i hverdagen, at de ikke alltid hvet hva som er til det beste for dem. Kanskje foreldre er redde for at om de er for strenge med barnet sitt, så viser de ikke god nok omsorg. I dette tilfellet kunne informant 4 ha lest seg opp på litteratur og for eksempel henvist seg til Roland (1997) som sier at det å lære barn forskjellen på rett og galt gjennom grensesetting og regulering, er også å vise omsorg til sitt barn. Dette vil absolutt være et forebyggende tiltak mot mobbing med å hjelpe foreldre til å styrke sitt barns sosiale kompetanse.

En naturlig plass å ta opp ulike temaer og spørsmål er jo nettop foreldremøter, og når det blir mer personlig, foreldresamtaler. Informant 2 og 3 sier de at har hatt foreldremøte der de har tatt opp mobbing som tema. Formålet med møte var å skape en bevisstgjøring hos foreldre, og være en plass der foreldre kunne dele meneinger og erfaringer. Dette er viktig, fordi da får man vite noe om familiekonteksten til barnet som Idsøe & Roland (2017) poengterer.

Informant 2 forteller at hun oppfattet enkelte foreldre som lite gjennomtenkt / reflektert om hva mobbing er og hvordan den forekommer i barnehagen. Jeg mener at dette er et prakt eksempel på et tiltak som kan iverksettes. Her har barnehagen mulighet til å dele deres egen synspunkt og oppfatninger med alle foreldrene, og foreldrene kan komme med sine meninger. Sammen kan de altså komme til en enighet og ha en felles forståelse for hvordan man skal jobbe med barn og forebygging av mobbeatferd. Dette er også noe som Midtsand et al., (2004) påpeker.

Informant 4 forteller at hun ikke har hatt foreldremøte, men kun foreldresamtale med akutte foreldrene når det oppstått mobbeatferd. Hun sier videre at når hun innkalte til samtale så var hun bevisst på å bruke ordet mobbing og å ikke legge noe i mellom, hun fortalte situasjonen som den var. Hun sa også til foreldrene at hun ønsket å samarbeide med dem, slik at de kunne ha samme handlingspraksis ovenfor barnet. Dette står i tråd med det Lund & Helgeland (2018) skriver om når det dreier seg om forebygging av mobbing med foreldresamarbeid. Men hvorfor informant 4 bare har hatt foreldresamtaler og ikke foreldremøter stiller jeg spørsmål til. Selv om hun sier at i nærmere fremtid vil hun ha et fellesforeldremøte undrer jeg meg på hvorfor det ikke har skjedd før. Har ikke mobbing som tema vært aktuelt før det har skjedd konkrete hendelser? I så fall arbeider man jo i etterkant og driver ikke med forebyggende arbeid, noe som ikke er så positivt. Er det for lite fokus på mobbing i barnehagen i media og i utdanningen at dette blir bagatellisert og kun gjelder skolen? Bryr foreldrene seg for lite om mobbing? Det kan være mange grunner og det ville vært interessant å få hørt hennes tanker til hvorfor de har valgt det sånn i sin årsplan. Men det er i hvert fall bra at det kanskje skjer noe i nærmeste fremtid. Lund & Helgeland (2018) anbefaler at det forekommer minst ett foreldremøte per år angående mobbing, og at det kommer inn i årsplanen til barnehagen. Som styrer mener jeg dette burde være enkelt å få gjort noe med. Informant 1 sier hun vil ta opp mobbing med de aktuelle foreldrene det gjelder i en foreldresamtale, om situasjonen skulle oppstå. Dette er jo et bra tiltak i seg selv, men ikke fullt så bra som Lund & Helgeland (2018) ønsker at det skal være. Dette kan jo være fordi informant 1 ikke har så lang arbeidserfaring totalt sett, og bare ett år i nåværende barnehage der det ikke blir fokusert på mobbing som tema i årsplanen heller. Men en kan jo stille spørsmål til henne som profesjonsutøver om hun er reflektert over mobbing som tema, for det står jo nedskrevet i Rammeplanen (2017) og blir nevnt tre ganger under to forskjellige kapitler. Men kanskje det er dette som er problemet, at det blir for lite fokusert på mobbing i formelle styringsdokument og utdanningsløpet til en barnehagelærer. Til sammenligning blir ordet «Lek» nevnt hele 33 ganger! Uansett er det et forebyggende tiltak mot mobbing at informant 1 er bevisst på å samarbeide med de aktuelle foreldre når situasjonen skulle oppstå, selv om det er snevert.

5.4 Forebyggende tiltak

Alle informantene nevner at de har iverksatt lekegrupper blant barna. Dette gjøres for å forsterke de allerede etablerte relasjoner, men også for å tilrettelegge en mulighet for barna til

å etablere nye relasjoner. Informant 3 forteller at han bruker gruppeoppdeling i andre sammenhenger enn lek. Han nevner måltider og fellesaktiviteter som andre muligheter. Jeg mener dette er fornuftig å være bevisst på. Selv om lek er viktig for barn, så er det også viktig at barn fungerer med andre barn i andre sammenhenger også. Dette står i tråd med Idsøe & Roland (2017) kaller for tiltak på tre ulike nivå. I dette eksempelet er det snakk om universelle- og selekterte tiltak. Informant 4 forteller at hun også har samlinger om følelser som nevnt tidligere, men at hun også bruker rollespill som et forebyggende tiltak. Dette står i stil med det Pettersen (1997) nevner som en av sine tre tiltak. Han belyser rollespill og drama som virkningsfulle tiltak for å forebygge mobbeatferd. De er fordi barn får oppleve en situasjon de kan gjenkjenne seg i, bearbeide sine følelser og tanker og også identifisere seg med positive rollefigurer. Jeg synes det er et veldig bra tiltak av informant 4 å bruke drama i forebygging av mobbeatferd. Det er skammelig at de andre informantene ikke nevner eller har tatt i bruk drama / skuespill som et av tiltakene deres når det er så viktig for barn å ha gode rollemodeller til å lære av. Heldigvis forteller informant 2 at hun har hørt mye godt om bruk av drama / skuespill og at det er mulig hun prøver dette ut i nærmeste fremtid. Midtsand et al., (2004) poengterer også det positive ved bruk av drama i arbeid med forebygging av mobbeatferd.

Alle informantene sier at de prøver så godt de kan å samarbeide med de andre i personalet om hvordan de tolker og forstår begrepet mobbing og hvordan de arbeider for å forebygge mobbeatferd. Dette er noe Midtsand et al., (2004) trekker frem som et viktig moment i forebygging av mobbeatferd. Dette er for å passe på at barn observerer gode sosiale ferdigheter fra de voksne, fordi de voksne er rollemodeller.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg tatt for meg temaet mobbing. Hva er det, og hvordan kan forebygge dette i barnehagen? Ved bruk av den kvalitative forskningsmetoden intervju, har jeg fått ett innblikk i hvordan noen barnehager jobber med fenomenet mobbing. Gjennom deres livsverden har jeg fått ett innblikk i hvordan dette kan gjennomføres. Jeg har også tatt for meg teori jeg føler har vært relevant som ulike definisjoner av mobbing og hvordan det kan forekomme i en barnehage kontekst. Jeg har også tatt for meg sosial kompetanse, foreldresamarbeid og konkrete forebyggende tiltak en barnehage kan gjennomføre.

Det kom frem at informantene mine hadde en felles oppfatning av mobbing slik Olweus (1992) definerer den. Jeg har prøvd å belyse at det handler mer om å forebygge mobbeatferd enn å slå ned på enkelt hendelser, selv om man skal gjøre begge deler selvfølgelig. Det viste seg også at alle mine informanter nevnte sosial kompetanse i ulik grad, noen var mer utfyllende i hva dette innebærer å arbeide med enn andre. Her ser jeg et mulig endringsarbeid som jeg kunne gjort for å kanskje få andre svar enn det jeg fikk. Jeg kunne ha definert et spørsmål i min intervjuguide som spesifikt handlet om sosial kompetanse, og hva intervjupersonene legger i dette begrepet og hvordan de ville jobbet med dette i barnehagen i forhold til mobbing. Samtidig vet jeg heller ikke hvilke svar jeg ville fått, men sannsynligheten er der allikevel. Informantene var også samstemte når det gjaldt foreldresamarbeid og dets betydning. Foreldre er en ressurs og det er viktig å vite noe om barnets familiekontekst. Her var det et stort skille på de som hadde mobbing i sin årsplan og de som ikke hadde det. De som hadde det i årsplanen sin hadde gjennomført foreldremøte der de har delt erfaringer og meninger med foreldre, og hvordan barnehagen tilnærmer seg mobbing som tema og som forebyggende arbeid. Når det gjaldet konkrete tiltak, var det både likt og ulikt mellom informantene. Alle hadde iverksatt organiserte lekegrupper blant barna for å styrke allerede etablerte relasjoner, men også å gi mulighet til å etablere nye. En av dem tok de organiserte gruppene til andre situasjoner som matsituasjoner og fellesaktiviteter. Det var kun én av informantene som brukte drama / skuespill som et forebyggende tiltak mot mobbeatferd, selv om de alle begrunnet positive rollemodeller som en viktig forutsetning for positiv utvikling av sosial kompetanse. Dette mener jeg bør fokuseres mer på i barnehagen og er absolutt noe jeg tar med meg videre i mitt karriereløp.

Litteraturliste

- Dalland, O. (2017). *Metode Og Oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal.
- Helgesen, M. B. (2014). Tydelige og varme voksne i møte med mobbing i barnehagen. I M. B. Helgesen (Red.), *Mobbing i barnehagen - Et sosialt fenomen (s. 114 - 127)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Idsøe, E. C., & Roland, P. (2017). *Mobbeatferd i barnehagen : temaforståelse, forebygging, tiltak* . Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen | Innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Lund, I. (2014). *"De er jo bare barn" | Om barnehagebarn og mobbing*. Oslo: Pedlex - Norsk Skoleinformasjon.
- Lund, I. (2014). *Mobbing I Barnehagen : Et sosialt fenomen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lund, I., & Helgeland, A. (2018). *Samarbeid mot mobbing i barnehagen*. Oslo: Pedlex.
- Midtsand, M., Monstad, B., & Søbstad, F. (2004). *Tiltak Mot Mobbing Starter I Barnehagen*. Trondheim: Dronning Mauds Minne Høgskole.
- Ogden, T. (2015). *Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Olweus, D. (1992). *Mobbing i skolen | Hva vi vet og hva vi kan gjøre*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Pettersen, R. J. (1997). *Mobbing I Barnehagen*. Oslo: Sebu Forlag.
- Rognsaa, A. (2015). *Bacheloroppgaven: Skriveråd og regler for utformingen* . Oslo: Universitetsforlaget.
- Roland, E. (1997). *Mobbing : håndbok til foreldre*. Stavanger: Rebell forlag AS.
- Roland, E., & Vaaland, G. S. (2003). *Lærerveiledning*. Stavanger: Senter for atferdsforskning, Høgskolen i Stavanger.

Intervjuguide

Tema: Mobbing i barnehagen

Problemstilling: «Hva er mobbing og hvordan kan man jobbe for å forebygge dette i barnehagen?».

Innlednings spørsmål:

- Hvilken utdannelse har du?
- Hvor lang arbeidserfaring har du i barnehage?
- Hvor lenge har du vært i denne barnehagen?

Spørsmål om temaet:

1.

- Hva legger du i ordet «mobbing»?
- Bruker dere ordet «mobbing» i barnehagen eller andre ord? I så fall hvilke?
- Hvordan tror du barn mobber?

2.

- Har du observert mobbing i barnehagen?
- Hvordan reagerte du da? / Hva gjorde du?
- Har du observert noen voksne som mobber barn?

Nei
Hvorfor ikke tror du? Forekommer det ikke? Mangel på observasjon? Har de ansatte ignorert?

Observasjonene har ikke blitt definert som mobbing?

3.

- Er foreldre med å jobbe med temaet mobbing? På hvilken måte?
- Har mobbing vært tema på foreldremøter?
 - Hvorfor / hvorfor ikke?

4.

- Arbeider dere med forebygging av mobbing i barnehage?
 - Hvorfor / hvorfor ikke?
 - Eventuelt hvilke tiltak har dere?
 - Hvem er involvert i arbeidet?
 - Hvordan oppleves arbeidet med dette?
 - Ser du noen endringer etter arbeidet?
 - Har du reflektert over andre måter å arbeidet med dette på?

5.

- Har dere i barnehagen fått tilbud om kompetanseutvikling innenfor dette temaet?

Eksempel kurs, fagmøter, foredrag o.l.

- Har du noe du mer du vil legge til?

Informasjonsskriv bacheloroppgave

Hei!

Jeg heter Håvard Fotland Sæbø og er en student ved Høgskulen på Vestlandet på Campus i Sogndal. Jeg studerer Barnehagelærer 3-årig utdanning og holder på med Bacheloroppgave i høst semesteret 2019. Jeg har tatt for meg temaet *mobbing*. Jeg ønsker å finne ut hva mobbing er, hvordan dette arbeides med i barnehagen og hva man kan gjøre for å forebygge mobbing. Dette er nyttig kunnskap for pedagogiske ledere og andre ansatte i barnehagen som arbeider for barns beste, og ikke minst hvordan man skal forholde seg til temaet når situasjonen oppstår.

Jeg skal gjøre en kvalitativ studie, der jeg ønsker å få fram fagpersonellet sine perspektiver og erfaringer, og trenger derfor intervjupersoner. Intervjuet vil vare i ca. 30 min. Materialet vil bli analysert og kan også bli brukt som sitat i oppgaveteksten.

Det er frivillig å delta, og det er mulig å trekke seg når man vil så lenge studien pågår, uten å oppgi grunn. All informasjon jeg får vil bli anonymisert, og vil ikke kunne spores tilbake til enkeltpersoner. Informasjon vil bli holdt til sensuren på oppgaven min forfaller, dette vil være i januar.

Ved interesse, ta kontakt med:

Student

Håvard Fotland Sæbø

Telefon: 94 16 40 09

E-mail: hfs121@gmail.com

Bachelor veileder

Sigrid Bøyum (Førstelektor)

57 67 63 63

Sigrid.Boyum@hvl.no

Med vennlig hilsen

Håvard Fotland Sæbø

Stedjeåsen 25-1

6856 Sogndal

Ved ytterlige spørsmål kan du ta kontakt med min veileder: Sigrid Bøyum, Høgskulelektor - Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag.